**Talousvaliokunnalle 7.10.2022**

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa Hallituksen esityksestä eduskunnalle avoimuusrekisterilaiksi (Lobbarirekisteri) HE 98/2022 vp.

Totean kunnioittavasti lausuntonani seuraavan.

Kokonaisuutena lakiesitys on tasapainoinen ja sen vaikutukset eri toimijoihin (lobbausta harjoittavat tahot, päätöksentekijät, kansalaiset, tutkijat, media) on käyty läpi huolellisesti ja asiantuntevasti.

Avoimuusrekisterilainsäädännöllä on yrityksiin ja yleisemmin taloudelliseen toimintaan kohdistuvia vaikutuksia, ja tässä lausunnossa keskityn näihin. Esitän ensin muutamia huomioita yleisesti avoimuusrekisterin yritystoimintaan kohdistuvista vaikutuksista ja hallinnollisesta taakasta, minkä jälkeen nostan esille muutaman yksityiskohdan esityksestä siinä järjestyksessä kun ne mainitaan hallituksen esityksessä.

**Yleistä**

*Avoimuusrekisteri yritystoiminnan näkökulmasta*

Esityksessä todetaan, että avoimuusrekisterilainsäädännöllä on vaikutuksia yritysten toimintaan. Lobbausta harjoittavien yritysten tarkkaa lukumäärää on vaikea arvioida.[1] Euroopan unionin avoimuusrekisterissä on lokakuussa 2022 yhteensä 297 suomalaista edunvalvojaa. Näistä yrityksiä ja ryhmiä sekä talous- ja elinkeinoyhdistyksiä on 158. On oletettavissa, että Euroopan unionin tasolla lobbaavat yritykset vaikuttavat päätöksentekoon myös Suomessa. Lisäksi ovat ne yritykset, jotka eivät toimialansa tai muun syyn vuoksi vaikuta Euroopan tasolla, mutta pyrkivät vaikuttamaan kansallisesti. Näin ollen lobbausta harjoittavia yrityksiä ja talous- ja elinkeinoyhdistyksiä on Suomessa vähintään 158, mutta käytännössä todennäköisesti merkittävästi enemmän.

Yrityksiin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan olevan ”kohtuullisia” ja ”oikeasuhteisia” ottaen huomioon sääntelyn tavoitteet (s. 24). Vaikutukset kohdistuvat lisäksi niihin yrityksiin, jotka harjoittavat esityksen kattamaa vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa valtiollisella tasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikutukset kohdistuvat isoimpiin yrityksiin. Esityksessä on mainittu erikseen kolme yritysvaikutusta: hallinnollinen taakka, muutokset yritysten yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja vaikutukset konsulttilobbausmarkkinoilla.

On selvää, että avoimuusrekisterilainsäädäntö luo vaikuttamistoimintaa harjoittaville tahoille velvoitteita. Hallinnollinen taakka siis kasvaa verrattuna siihen, ettei avoimuusrekisterilainsäädäntöä olisi. Käytössä olevat avoimuusrekisterit, mukaan lukien Suomen tuleva rekisteri, toimivat niin, että mitä aktiivisempaa ja laajempaa yrityksen vaikuttamistoiminta tai siihen liittyvä neuvonta on, sitä suuremmaksi hallinnollinen taakka muodostuu. Esityksessä todetaan, että hallinnollinen taakka ”ei kuitenkaan kasva lineaarisesti vaikuttamistoiminnan tai neuvonnan määrän kanssa vaan riippuu harjoitettavan toiminnan laajuudesta” (s. 25). Tällä

[1] Lobbausta harjoittavia toimijoita on valmistelun aikana toteutetun kyselyn perusteella noin 7-16 prosenttia kaikista yrityksistä, ks. HE 98/2022 vp., s. 7.

pyritään varmistamaan se, että avoimuusrekisterilainsäädännön piiriin tulevat vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa laaja-alaisesti ja ammattimaisesti harjoittavat tahot.

Määrällisesti merkittävin hallinnollinen taakka syntyy vaikuttamistoiminnan neuvontaa tarjoaville yrityksille, eli niin kutsutuille konsulttilobbausyrityksille. Tällaisilla toimijoilla on kuitenkin asiakaslaskutusta varten tietojärjestelmät, joiden päivittäminen vastaamaan avoimuusrekisterilainsäädännön edellyttämiä puolivuosittaisia toimintailmoituksia on todennäköisesti vaivatonta.

Avoimuusrekisteriä koskevassa julkisessa keskustelussa esitettiin huolia siitä, voisiko rekisterillä olla kielteisiä vaikutuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen. Saatavilla olevan tutkimustiedon valossa tällaisia vaikutuksia ei ole. Näin arvioidaan myös esityksessä, jonka mukaan avoimuusrekisterillä ”ei kuitenkaan arvioida juurikaan olevan vaikutuksia yritysten yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen” (s. 26). Tarkemmin saman asian voisi ilmaista toteamalla, että avoimuusrekisterillä ei kuitenkaan arvioida juurikaan olevan *kielteisiä* vaikutuksia yritysten yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen.

Tutkimustiedon valossa avoimuusrekisterillä tai muulla lobbauksen avoimuutta edistävällä sääntelyinstrumentilla on sen sijaan *myönteisiä* vaikutuksia yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen. Avoimuustutkimus on osoittanut, että lobbauksen sääntelyllä on kaksi funktiota: kurinpidollinen ja legitimoiva.[2] Jälkimmäisellä viitataan siihen, että rekisterin avulla voidaan tunnistaa ja tunnustaa hyväksyttävä vaikuttamistoiminta. Konkreettisesti tämä voi tarkoittaa sitä, että lobbauksen sääntely vaikuttaa myönteisesti yleiseen mielipiteeseen vaikuttamistoiminnasta, mikä taas helpottaa vaikuttamistoimintaa harjoittavien toimijoiden yritystoimintaa. Tutkimus on myös osoittanut, että lobbausrekisterin sisältämä tieto kiinnostaa erityisesti yrityksiä, jotka käyttävät hyväkseen avoimuusrekisterin sisältöä pysyäkseen ajan tasalla kilpailijoidensa toiminnasta.[3] Tiedon avulla he kykenevät strategisesti ja pitkäjänteisesti suunnittelemaan omaa vaikuttamistoimintaansa.

Avoimuusrekisteriin on ikään kuin sisäänrakennettu kannustimia, joiden avulla erilaisia yrityksiä voidaan rohkaista vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon. Avoimuusrekisterillä on myös muita epäsuoria etuja yritystoimintaa harjoittaville toimijoille. Avoimuusrekisterin ajatellaan parantavan lainvalmistelun laatua lisäämällä laajapohjaista ja avointa valmistelua. Avoimuusrekisteri lisää myös luottamusta päätöksentekojärjestelmään ja vähentää epäilyjä korruptiosta tai epäsopivasta toiminnasta. Nämä vaikutukset koituvat niin yritysten kuin myös kansalaisjärjestötoimijoiden ja yksittäisten kansalaistenkin eduksi.

Esityksessä arvioidaan lyhyesti myös avoimuusrekisterilainsäädännön vaikutuksia konsulttilobbausmarkkinoille. On mahdollista mutta epätodennäköistä, että konsulttilobbaustoimistot siirtäisivät rekisterin mukanaan tuoman hallinnollisen taakan kustannukset asiakkaille, mikä supistaisi markkinoiden toimintaa. Konsulttilobbaustoimistoilla on entuudestaan käytössä raportointijärjestelmät, jonka perusteella he laskuttavat asiakkaitaan

[2] Holman, C. – Luneburg, W. (2012). Lobbying and transparency: A comparative analysis of regulatory reform. *Interest Groups & Advocacy*.
[3] Crepaz, M. (2020). To inform, strategise, collaborate, or compete: what use do lobbyists make of lobby registers?. *European Political Science Review*, *12*(3), 347-369.

tehdystä työstä. On oletettavaa, että tällainen raportointijärjestelmä on helposti mukautettavissa avoimuusrekisterilainsäädännön vaatimuksiin.

Esityksessä on arvioitu yrityksiin kohdistuvat mahdolliset kielteiset vaikutukset yksityiskohtaisesti kun taas mahdollisiin myönteisiin vaikutuksiin on kiinnitetty selkeästi vähemmän huomiota.

**Yksityiskohdat**

*Soveltamisalaa tulee laajentaa kattamaan valtion virastot*

Esityksessä todetaan, että avoimuusrekisterin ”tulee olla mahdollisimman kattava, mikä lisää rekisterisääntelyn uskottavuutta ja samalla korostaa yhteiskunnallisen vaikuttamistoiminnan moninaisuutta ” (s. 26-27).

Tämä lähtökohta huomioon ottaen on merkillistä, että rekisterin soveltamisalaksi on valittu suppein vaihtoehto, eli eduskunnan ja ministeriöt kattava soveltamisala. Olen lausunnossani eduskunnan lakivaliokunnalle (päivätty 6.9.2022) avannut tarkemmin syitä, joiden mukaan soveltamisalan laajentamista valtion virastoihin tulisi harkita vakavasti. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa ainoastaan siitä, että suppeinta soveltamisalaa kannattaneista tahoista suurin osa on joko yrityksiä tai ammatillisia ja elinkeinoelämää edustavia lobbaustoimijoita. Heistä usea on lausuntopalautteen mukaan sitä mieltä, että avoimuusrekisterilainsäädännön rajaaminen eduskuntaan ja ministeriöihin keventää hallinnollista taakkaa. Tämä perustelu on kirjattu myös lakiesitykseen, jossa todetaan että ”soveltamisalan rajaamisen eduskuntaan ja ministeriöihin arvioidaan osaltaan keventävän hallinnollista taakkaa kun hallinnonalojen virastoihin tai muihin valtionhallinnon toimijoihin kohdistuvaa yhteydenpitoa ei tarvitse ilmoittaa” (s. 23).

Lakiesityksessä on kuitenkin todettu, että hallinnollinen taakka kasvaa enintään hillitysti ja kohdistuu lisäksi niihin, joilla on parhaat resurssit huolehtia raportoinnista. Hallinnollisen taakan maltillinen ja säänneltävän toiminnan volyymiin ja intensiteettiin sidottu lisääntyminen ei siten perustele soveltamisalan rajausta.

*Pienimuotoista vaikuttamistoimintaa koskeva poikkeusta tulee harkita uudestaan*

Lakiesityksen 4 §:n 1 momentissa säädetään sellaisesta toiminnasta, joka 3 §:n 1 momentista poiketen ei edellytä ilmoittautumista avoimuusrekisteriin, jos toimija harjoittaa ainoastaan 2 momentissa tarkoitettua toimintaa. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan rekisteröintiä ei edellytetä sellaisessa tapauksessa, jossa kyse on pienimuotoisesta vaikuttamistoiminnasta. Tällaiseksi lain mukaan määritellään toiminta, jossa yhteydenpito sisältää yhteensä enintään viisi yksittäistä yhteydenottoa yhteen tai useampaan vaikuttamistoiminnan kohteeseen.

Pienimuotoisen vaikuttamistoiminnan rajaus rekisterin ulkopuolelle on järkevää, ja samanlaisia rajauksia on tehty muissakin maissa esimerkiksi yrityksen henkilökunnan määrän perusteella. Ongelmaksi saattaa muodostua se, että rajaus jättää piiloon erityisesti suurehkojen tai suuryritysten vaikuttamistoiminnan. Osalla elinkeinoelämää edustavilla (suur-)yrityksillä on hyvin kapeat intressit, ja yhdellä strategisesti oikein ajoitetulla puhelinsoitolla ministeriöön voi olla valmisteilla olevaan lainsäädäntöön merkittävä vaikutus. Vaikka rajauksella on haluttu keventää pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa, voi rajaus toimia käytännössä

niin, että se jättää rekisterin ulkopuolelle kapealla alalla toimivan (suur-)yrityksen 1-4 yhteydenottoa, joilla voi olla kuitenkin merkittävä vaikutus päätöksentekoon.

Olisi syytä vielä pohtia, onko 1 kohdan rajaukselle ylipäätänsä tarvetta, etenkin kun ilmoitusvelvollisuus ei koske yksityisiä elinkeinonharjoittajia (3 § 2 mom.). Jos halutaan rajata pk-yritysten pienimuotoinen vaikuttamistoiminta rekisterin ulkopuolelle, malli, joka yhdistäisi sekä yhteydenpidon määrän että liikevaihtoa mittaavan suuruusluokan, olisi siinä tapauksessa parempi ratkaisu. Tämä olisi perusteltua siksi, että lakiesityksen mukaan yritykset, joilla on yli 10 miljoonan euron liikevaihto, pyrkivät selvästi todennäköisemmin tekemään vaikuttamistoimintaa kuin yritykset, joilla on alle 10 miljoonan euron liikevaihto (s. 10). Näin ollen vaikuttamistoiminta on selkeästi yleisempää liikevaihdoltaan suuremmissa yrityksissä.[4] Nykyinen malli rajaa tällaiset mahdollisesti hyvin merkittävää toimialakohtaista ”valtaa” käyttävät toimijat pois rekisterin soveltamisalalta, jos heidän vaikuttamistoimintansa koostuu enintään 5 yhteydenotosta.

*Asianajotoimintaa koskevaa poikkeusta olisi syytä yksinkertaistaa*

Lain 2 §:n 3 momentti koskee vaikuttamistoiminnan neuvontaa. Vaikuttamistoiminnan neuvonnaksi ymmärretään sekä asiakkaan puolesta tehtävää yhteydenpito että asiakkaan muu neuvonta, jossa vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittava taho jää taka-alalle. Kyseinen momentti koskee sekä konsulttilobbaustoimistoja että asianajotoimistoja silloin kun ne tarjoavat vaikuttamistoiminnan neuvontaa ottaen huomioon kuitenkin asianajotoimintaan liittyvät erityispiirteet ja tarpeen suojata asianajosalaisuutta.

Vaikuttamistoiminnan neuvonnan saattaminen rekisteröinnin piiriin on kannatettavaa. Lain 4 §:ään sisältyvä asianajotoimintaa koskeva poikkeus on kuitenkin vaikeasti avautuva.

Pääperiaate on selvä: asiakkaan puolesta vaikuttamistoimintaa tekevän asianajan tulee tehdä rekisteröinti-ilmoitus. Jos kyse on vaikuttamistoiminnan neuvonnasta (jossa asianajaja ei ota asiakkaan puolesta yhteyttä päätöksentekijään vaan pysyy taka-alalla), huomio tulee kiinnittää neuvonnan sisältöön. Rekisteröinnin piiriin kuuluvassa neuvonnassa esimerkiksi kerrotaan asiakkaalle, millä argumenteilla valmisteltavaan lainsäädäntömuutokseen kannattaisi vaikuttaa, jotta lopputulos olisi asiakkaan liiketoiminnalle edullinen. Neuvonnassa, joka ei kuulu rekisterin piiriin, kerrotaan asiakkaalle, miten suunniteltava lainsäädäntömuutos vaikuttaa asiakkaan liiketoimintaan. Esimerkit ovat sinänsä selkeitä, mutta rajanveto avoimuusrekisteriin piiriin kuuluvan ja sen ulkopuolelle jäävän neuvonnan välillä on häilyvä.

Säädöskohtaisissa perusteluissa katsotaan, että rekisterin ulkopuolelle jäävässä toiminnassa on kyse yhteydenpidosta yksinomaan asiakasta itseään koskevassa asiassa. Keskeistä rekisterin piiriin kuuluvassa toiminnassa on taas se, että siinä on kysymys ”aina yhteiskunnallisesta tasosta” (s. 56). On kuitenkin täysin mahdollista, että asiakasta itseään koskevaan neuvontaan liittyy yhteiskunnallinen taso. Esimerkiksi neuvonta, jossa kerrotaan asiakkaalle, miten suunnitteilla oleva lainsäädäntömuutos vaikuttaa hänen liiketoimintaansa, tuottaa asiakkaan käyttöön näkökohtia, joiden avulla asiakas voi pyrkiä vakuuttamaan päätöksentekijän siitä, ettei kaavailtu lainsäädäntömuutos ole järkevä tai taloudellisesti tehokas ja niin edelleen.

[4] Esityksen mukaan yli 10 miljoonan euron liikevaihto on noin 4 000 yrityksellä.

Asianajotoimintaa koskeva kohta on perustelutekstin lisäksi epäselvä myös pykälätekstin tasolla. Ensin 4 §:n 2 momentin 5 kohdassa todetaan, ettei rekisteröinti-ilmoitusta tarvitse tehdä jos toimija harjoittaa ainoastaan toimintaa, jossa on kyse

”asianajajien, luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien ja julkisten oikeusavustajien asiakkaalleen antama oikeudellinen neuvonta, jossa on kysymys oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 13 §:ssä tarkoitettujen tehtävien taikka asianajajista annetun lain (496/1958) 5 c:ssä tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 8 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen tietojen käsittelyä sisältävien tehtävien hoitamisesta”.

Saman pykälän 3 momentissa palataan asianajotoimintaan uudestaan. Sen mukaan

”asianajajien, luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien ja julkisten oikeusavustajien tulee kuitenkin tehdä avoimuusrekisteriin rekisteröinti-ilmoitus, jos asiakkaan puolesta tehdään vaikuttamistoimintaa tai vaikuttamistoimintaan annettuun tukeen liittyy jotain sellaista 2 momentin 5 kohdasta poikkeavaa oikeudellista neuvontaa, joka liittyy asiakkaan vaikuttamistoiminnan neuvontaan ja joka ei ole asiakkaan ole asiakkaan oikeudellisen aseman määrittelyä, asiakkaan hallintoasiassa tukemista, oikeussäännöksen soveltamiseen liittyvää neuvontaa tai vastaavaa yksinomaan vain asiakkaan itseensä liittyvän toiminnan oikeudellista neuvontaa”.

Ajatus on ollut varmasti se, että säännöksen tulee olla tarkkarajainen, jotta asianajotoimintaan liittyvä rekisteröintivelvollisuus olisi tarkasti rajattu tiettyihin toimeksiantoihin. Erityisesti 3 momenttia voisi kuitenkin selventää. Mitä tarkoitetaan ”vaikuttamistoimintaan annetulla tuella”? Onko kyse vaikuttamistoiminnan neuvonnasta? Lisäksi momentin lopussa luetellut poikkeukset ”oikeudellisen aseman määrittely, asiakkaan hallintoasioissa tukeminen, oikeussäännöksen soveltamiseen liittyvä neuvonta tai vastaava yksinomaan vain asiakkaan itseensä liittyvän toiminnan oikeudellinen neuvonta” vaikuttavat tarpeettomilta (esimerkiksi tavanomainen viranomaisasiointi ei kuulu rekisterin piiriin alun perinkään) ja niiden suhde 2 momentin 5 kohdan sisältämiin rajauksiin epäselvältä.

Pykälätekstin muotoilua voisi myös harkita. Yksi vaihtoehto voisi olla momentin lyhentäminen:

”asianajajien, luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien ja julkisten oikeusavustajien tulee 2 momentin 5 kohdan estämättä kuitenkin tehdä avoimuusrekisteriin rekisteröinti-ilmoitus, jos asiakkaan puolesta tehdään vaikuttamistoimintaa tai asiakkaalle annetaan vaikuttamistoiminnan neuvontaa”.

Sen arviointi, kuuluuko vaikuttamistoiminta tai sen neuvonta rekisterin piiriin, kuuluu lakiesityksen mukaan viime kädessä asianajajalle. Asiakas ei voi omalla toiminnallaan estää asianajajaa ilmoittamasta vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa avoimuusrekisteriin. Tämä on järkevää. Lain voimaantulon yhteydessä Asianajajaliitto voisi kuitenkin selventää omalla ohjeistuksellaan sitä, että asianajan tulisi ilmoittaa asiakkaalleen rekisteröinti-ilmoituksen tekemistä aivan kuten American Bar Associationin säännöissä edellytetään.[5]

[5] Korkea-aho, E. Are Lawyer Lobbyists Answerable to ‘a Higher Authority’? Bar Association Rules as Lobbying Regulation in the EU and the US. *Interest Groups & Advocacy* (Early view, online).

*Liikesalaisuus*

Avoimuusrekisterilainsäädännön tarkoittamia tietoja ei voida jättää ilmoittamatta liikesalaisuuteen vedoten. Perustelujen mukaan tällä pyritään välttämään tilanne, jossa ilmoitusvelvollinen voisi liikesalaisuuteen vedoten pyrkiä peittelemään vaikuttamistoimintaansa (s. 63). Avoimuusrekisterilain 6 ja 8 §:ssä säädetään avoimuusrekisteriin ilmoitettavista vaikuttamistoiminnan ja vaikuttamistoiminnan neuvonnan tiedoista ja niiden antamisesta liikesalaisuussäännösten estämättä. Tämä vaikuttaa punnitulta ratkaisulta eritoten, koska avoimuusrekisteriin ilmoitettaviin tietoihin sisältyy harvoin liikesalaisuuden piiriin katsottavaa tietoa. Esityksessä arvioidaan, että tällaista tietoa voisivat olla lähinnä neuvonnan asiakkaisiin liittyvät tiedot sekä neuvonnan taloudelliset tiedot (s. 63).

Kansainvälisten esimerkkien valossa olisi voinut myös harkita sitä, että rekisteriviranomaiselle olisi annettu ilmoitusvelvollisen hakemuksesta mahdollisuus päättää lykkäyksestä, eli jos toiminta tulisi sisällyttää toimintailmoituksen tietoihin syksyllä, toiminnan voisi hakemuksesta poikkeuksellisesti ilmoittaa vasta seuraavana keväänä. Irlannin vuonna 2015 voimaan tulleessa The Regulation of Lobbying Act -laissa on tällainen kohta, ja Irlannin kokemusten perusteella ilmoitusvelvolliset eivät ole väärinkäyttäneet mahdollisuutta hakea lykkäystä liikesalaisuuteen vedoten.

*Vaikuttamistoiminnan neuvontapalveluja Suomesta ostavat EU:n ulkopuoliset valtiot tulee saada rekisterin piiriin*

Lain 3 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan lakia ei sovelleta vieraan valtion, Euroopan unionin sekä kansainvälisen hallitustenvälisen järjestön edustajaan. Lain 4 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan toimija, joka antaa vaikuttamistoiminnan neuvontaa 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuille tahoille, ei ole rekisteröintivelvollinen. Tätä perustellaan sillä, että koska rekisteröintivelvollisuus ei koske 3 §:n 2 momentissa mainittuja tahoja, on perusteltua, etteivät myöskään näiden tilaamat vaikuttamistoiminnan neuvonnan palvelut ole ilmoitusvelvollisuuden piirissä (s. 55).

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Suomessa vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavat toimijat eivät joudu ilmoittamaan vieraalle valtiolle annettavasta vaikuttamistoiminnan neuvonnasta. Rajausta tulisi harkita uudelleen. EU:n avoimuusrekisterin sääntöjä muutettiin jo 2021 niin, että rekisteri kattaa myös EU:n ulkopuolisille, nk. kolmansien maiden, hallituksille tarjottavan vaikuttamistoiminnan neuvonnan.

Lakiesitystä olisi syytä muuttaa tältä osin niin, että EU:n (ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien Islannin, Liechtensteinin ja Norjan) ulkopuolisten maiden tilaamat vaikuttamistoiminnan neuvonnan palvelut ovat ilmoitusvelvollisuuden piirissä ja että vaikuttamistoiminnan neuvontaan liittyvän asiakkaan tiedot annetaan rekisteröinti-ilmoituksen tehneen toimintailmoituksessa 8 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti. EU:n ulkopuolinen hallitus tai viranomainen ei jatkossakaan tekisi ilmoitusta, vaan Suomessa toimiva vaikuttamistoiminnan neuvonnan palveluja tarjoava yritys tekisi ilmoituksen tällaisesta asiakkaastaan aivan kuten se tekee muistakin asiakkaistaan.

**Lopuksi**

Avoimuusrekisterilainsäädännöllä on vaikutuksia yritysten toimintaan. Lakiesityksessä keskitytään eritysesti hallinnolliseen taakkaan, jonka kasvun arvioidaan olevan hallittua ja oikeassa suhteessa

harjoitettavaan toimintaan nähden. Arvioitavana olevassa asiassa julkinen intressi on niin merkittävä, että hallinnollisen taakan maltillinen kasvu on perusteltua. Lisäksi yritystoimintaa harjoittavilla toimijoilla on ollut aikaa sopeuttaa toimintaansa ja informoida asiakkaitaan lainsäädäntömuutoksesta kaksi vuotta kestäneen ja sidosryhmiä laajasti kuulleen valmistelun aikana.

Esityksessä ei juurikaan käsitellä avoimuusrekisterin vaikutuksia yritysten yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen, koska niitä ei juurikaan arvioida olevan. Avoimuusrekisterilainsäädännöllä on kuitenkin myönteisiä vaikutuksia yritysten yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen. Näitä vaikutuksia lakiesityksessä käsitellään niukasti, ja päähuomio on yritysten osalta hallinnollisessa taakassa, mikä on kuitenkin lakiesityksen kokonaisuuden kannalta sivuroolissa.

Helsingissä, 6.10.2022

Emilia Korkea-aho

Emilia Korkea-aho
Eurooppaoikeuden ja lainsäädäntötutkimuksen professori
Itä-Suomen yliopisto